INTEGRAAL HUISVESTINGPLAN
Onderwijs 2022 / 2027

Schagen,
2021

Inhoud

1
1. Aanleiding ... 3
2. Onderwijshuisvesting ... 3
2.1. Rollen en Verantwoordelijkheden ... 3
3. Onderwijsvisie ... 4
4. Ontwikkeling kwaliteit onderwijs ... 4
4.1. Onderwijs en Zorg ... 4
4.2. Integraal Kind Centrum (IKC) ... 5
4.3. Experimenteerruimte ... 5
5. Kwaliteit gebouw ... 5
5.1. Renovatie ... 5
5.2. Duurzaamheid ... 6
6. Kwaliteit Omgeving ... 7
6.1. Leefbaarheid ... 7
6.2. Schoolpleinen ... 7
7. Kwaliteit Proces ... 8
7.1. Leerlingenprognose ... 8
7.2. Tijdelijke huisvesting ... 8
7.3. Doordecentralisatie ... 8
8. Financiën ... 8
9. Meerjarenplanning onderwijshuisvesting 2021-2034 Schagen ... 9

1. Aanleiding

Schoolbesturen en de gemeente Schagen hebben afgesproken het Integraal Huisvestings Plan (IHP) eens in de vijf jaar te vernieuwen.
In een IHP leggen gemeente en scholen hun gedeelde visie op het scholenlandschap van de toekomst vast. Deze gedeelde visie helpt gemeenten en schoolbesturen om strategische keuzes te maken en te bepalen hoe ze met investeringen omgaan.

Hoewel het landelijk wordt aangeraden om een IHP op te stellen is het nog geen verplichting. Er zijn wel plannen om een IHP voor gemeenten en schoolbesturen te verplichten.
Dit in relatie tot de landelijke en regionale veranderingen zoals duurzaamheid, demografische en technologische ontwikkelingen heeft ons doen besluiten het IHP een jaar eerder te optimaliseren.

2. Onderwijshuisvesting

De Wet op het Primair Onderwijs (WPO), de Wet op de Expertisecentra (WEC), de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) en de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Gemeente Schagen 2015 zijn de belangrijkste documenten bij de beoordeling van de aanvragen van voorzieningen door de schoolbesturen. Samen met de onderwijs visie[1] wordt de input geleverd om te komen tot een zowel praktisch als strategisch IHP.

2.1. Rollen en Verantwoordelijkheden

De gemeente en de schoolbesturen hebben elk verschillende verantwoordelijkheden en daarbij andere rollen met betrekking tot het onderwijs.
De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit en kwantiteit van de scholen die vallen onder hun bestuur. Hieronder vallen het beheer en (buiten) onderhoud van de schoolgebouwen
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de onderwijshuisvesting. Voor de volgende voorzieningen kan jaarlijks een aanvraag worden ingediend:

- (vervangende) nieuwbouw;
- Uitbreiding en tijdelijke huisvesting;
- eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair;
- herstel van constructiefouten;
- herstel en vervanging van schade aan een gebouw, onderwijsleerpakket en meubilair als gevolg van brand, storm, inbraak of vandalisme.
- Onroerendezaakbelasting (OZB)
- Op grond van nieuwe wetgeving vereiste investeringen, zoals eisen omtrent de ventilatie en duurzaamheidseisen in het kader van het klimaatakkoord 2050.

De gemeente Schagen hanteert voor aanvragen betreffende uitbreiding, vervanging, nieuwbouw, 1ste inrichting het normbedrag zoals vermeld in de huisvestingsverordening en is in overeenstemming met de normbedragen vanuit de VNG.

[1] Zie pagina 4

3. Onderwijsvisie

Gemeente Schagen en de schoolbesturen hebben de wens uitgesproken om te komen tot een gezamenlijke visie over hoe we nu en in de toekomst willen omgaan met onderwijs(huisvesting).

Door aandacht te besteden aan de verschillenden thema's: de doorgaande leerlijn, inclusieve kindontwikkeling, passend onderwijs in combinatie met onderwijshuisvesting kan er vanuit een breed perspectief gekeken worden naar leren en ontwikkelen in de gemeente schagen. Op basis hiervan kunnen we nog beter een korte en een langetermijnplanning maken met betrekking tot de ontwikkeling van de scholen. De visie die hieraan ten grondslag ligt:

Onderwijsvisie

"Een school / kindcentrum is een fysieke plek in een wijk of dorp en richt zich op de ontwikkeling van kinderen van 0 tot 13 jaar"

Om de onderwijsvisie te verankeren wordt er uitgegaan van onderstaande bouwstenen[2]:

- Ontwikkeling kwaliteit onderwijs
  - Onderwijs en zorg
  - Integraal Kind Centrum (IKC)
  - Experimenteerruimte
- Kwaliteit Gebouw
  - Renovatie
  - Duurzaamheid
- Kwaliteit Omgeving
  - Leefbaarheid
  - Schoolpleinen
- Kwaliteit Proces
  - Leerlingenprognose
  - Tijdelijke huisvesting
  - Doordecentralisatie

4. Ontwikkeling kwaliteit onderwijs

4.1. Onderwijs en Zorg

De gemeente draagt onder andere bij een aan een inclusieve samenleving middels het implementeren van de lokale inclusieagenda die is opgesteld in lijn met het VN- verdrag.

Gekeken naar het onderwijs wordt er gesproken over een inclusieve kindontwikkeling waardoor alle kinderen van 0-13 jaar gelijke kansen krijgen om zich te ontwikkelen tot hun optimale potentieel. Landelijk wordt dit geregeld door het systeem van Passend Onderwijs. De schoolbestuurders hebben aangegeven dit door te willen ontwikkelen naar meer inclusiviteit / onderlinge verbondenheid. Daarnaast zou, gekeken naar de visie op leren en ontwikkelen, het streven naar kindcentrum passend zijn voor kinderen van 0 tot 13 jaar. Dit kan eventueel aangevuld worden met overige faciliteiten gericht op een leven lang leren.

De inhoudelijke afstemming op de samenwerking tussen onderwijs en zorg vindt plaats in het kader van de programmalijn Onderwijs-Zorg binnen het Transformatieplan Jeugd van de Kop van Noord-Holland. U ontvangt hier eind 2021 / begin 2022 een eindrapportage van.

INCLUSIE

Een inclusieve organisatie is een samenhangend geheel van mensen die zich tot elkaar verhouden en zich met elkaar verhouden en identificeren. Inclusiviteit draagt ertoe bij dat mensen oog hebben voor elkaar en elkaar zien staan.

[2] De uitgangspunten zijn in het IHP 2019-2023 benoemd / vastgesteld en krijgen nu een nadere uitwerking

4.2. Integraal Kind Centrum (IKC)

Gemeenten en schoolbesturen spannen zich in om IKC vorming mogelijk te maken. Hierbij hanteren wij een brede definitie voor het IKC. Wij leggen de ambitie hoog en het streven is een IKC te realiseren waar kinderen van 0-13 jaar van 7 uur s' ochtends tot 19 uur s' avonds terecht kunnen.
IKC is een voorziening waar onderwijs, opvang, zorg en vrijetijdsbesteding in één hand zijn en één aansturing hebben. In de praktijk kan dit het einddoel zijn waarin stapsgewijs naartoe wordt gewerkt.

De gemeente faciliteert binnen de huisvesting door aankoop / huur van ruimten door niet onderwijspartijen in het IKC mogelijk te maken. Er wordt daarbij rekening gehouden met geldende wet- en regelgeving voor maatschappelijke, culturele en marktpartijen.
Onderwijs en gemeente maken hierbij de procesafspraak dat in de aanvragen onderwijshuisvesting de vierkante meters voor het IKC worden meegenomen. In overleg tussen schoolbestuur en gemeente wordt bepaald welke realisatie afspraken er gemaakt worden (huur of koop door niet onderwijspartij). Deze afspraken worden opgenomen in de realisatieovereenkomst. Het beheer en de exploitatie van het IKC wordt geborgd voor de realisatieovereenkomst en is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van het schoolbestuur.

4.3. Experimenteerruimte

Onderwijskundige en maatschappelijke ontwikkelingen kennen op dit moment een sterke dynamiek. Om hierop een adequaat antwoord te geven, zijn de budgetten zoals vastgesteld in de verordening onderwijshuisvesting mogelijk onvoldoende. Daarom zou voor een goed onderbouwd experiment financiële ruimte moeten worden gecreëerd die innovaties mogelijk maakt. Onderwijs en gemeenten komen overeen dat deze voor innovatie beschikbare gelden buiten de regels voor financiële en materiele gelijkstelling vallen.

5. Kwaliteit gebouw

De gemeente hanteert de Verordening onderwijshuisvesting 2015 die uitgaat van de VNG richtlijn voor het bepalen van de gemeentelijke budgetten voor de schoolbesturen. Voor 2021 zijn de advies budgetten dermate verhoogd dat deze overeenkomen met de markt, inclusief frisse scholen B, gasloos en BENG waaraan de gebouwen minimaal aan moeten voldoen. Daarnaast valt hieronder kosten voor de sloop, bouwrijp maken, aansluiten op en gedeeltelijk herinrichten van de omliggende openbare orde. De gemeente regelt dit.
Let wel dit is niet het budget wat de gemeente krijgt van het rijk via het Gemeentefonds.

5.1. Renovatie

Schoolbesturen hebben aangegeven niet altijd nieuwbouw te willen, maar soms liever een renovatie. Op deze wijzen kunnen ze flexibeler zijn en daardoor beter inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen. De termijn waarvoor gerenoveerd wordt is korter dan nieuwbouw, waardoor er een reëlere inschatting gemaakt kan worden van deze ontwikkeling. Daarnaast kunnen ze het aantal vierkante meters behouden aangezien de vergoeding van nieuwbouw is gekoppeld aan de prognose van het aantal kinderen over 15 jaar.
Op dit moment kent de verordening renovatie niet als voorziening, de VNG komt in 2023 met een voorbeeld waarin renovatie wel is opgenomen. Tot die tijd is renovatie een grijs gebied wat ligt tussen het schoolbestuur en de gemeente. Gemeente Schagen hanteert bij een renovatieplan 60% van het normbedrag van nieuwbouw bij een minimale economische levensduurverlenging van 20 jaar.

5.2. Duurzaamheid

De ambities op het gebied van duurzaamheid en gezond leren zijn hoog en stellen ons de komende jaren voor een uitdagende opgave. Gemeente Schagen heeft duurzaamheid hoog in het vaandel. Haar ambitie is vertaald naar het duurzaamheidsprogramma 2020 -2050 "Samen bouwen aan een duurzaam Schagen" en bestaat uit de volgende programmalijnen:

1. Duurzame warmte
2. Duurzame Elektriciteit
3. Duurzame Mobiliteit
4. Groen en Biodiversiteit
5. Klimaatadoptatie
6. Circulaire Economie

Deze programmalijnen hebben direct invloed op de onderwijshuisvesting binnen de gemeente Schagen. Voor het onderwijs in combinatie met duurzaamheid hanteren we de ambitie:

"Een goede school die klaar is voor de toekomst d.m.v. een gezonde leeromgeving, goede functionaliteit, geen gebruik van gas en zoveel mogelijk zelfvoorzienend in energiegebruik met daarbij zo min mogelijk gebruik van fossiele brandstoffen"

Oplossingen die aansluiten bij de vastgestelde programmalijnen en bovenstaande ambitie lopen uiteen en het betreft maatwerk. In het land wordt er momenteel volop geëxperimenteerd om scholen duurzamer of energie neutraal te maken. Er zijn echter geen referentiecijfers die exact kunnen aangeven wat de extra kosten zullen zijn.
Om hier wel antwoord op te kunnen gaan geven maken we onderscheid tussen:

- <u>(ver)Nieuwbouw scholen:</u>
  Vanaf 2050 moeten alle gemeentelijke gebouwen (voor 98%) Energie Neutraal zijn, dit betekend dat alle (ver)nieuwbouw scholen uiteindelijk aan deze eis moeten gaan voldoen. (ver)Nieuwbouw moet namelijk een levensduur hebben van 40 jaar.
  - Werken met pilots bij (ver)nieuwbouw scholen.
    - De pilot scholen zullen de drie scholen zijn die (ver)nieuwbouw hebben aangevraagd in het huisvestingsprogramma 2022.
  - De eis is dat de scholen energie neutraal zijn. Hoe ze dit bereiken is aan de school / architect / bouwteam / schoolbestuur.
    - De gemeente zal bij de pilots wel meekijken hoe dit gaat.
  - De gemeente zal de landelijke en lokale inzichten bundelen om te komen tot een referentie bedrag waardoor nieuwbouw scholen de stap naar energie neutraal kunnen maken.
  - Dit wordt besproken in het OOGO om een kostenverdeling te bespreken.

- <u>Bestaande scholen:</u>
  Bestaande scholen die langer meegaan dan het jaartal 2030 en daarmee aan de eis moeten voldoen om 49% energieneutraal te zijn hebben een andere opgave dan (ver)nieuwbouw scholen. Gemeente Schagen vindt het belangrijk dat er wordt gekeken naar een specifieke school en wat die (bestaande) school nodig heeft om (verder) te verduurzamen.
  - In 2022 maatwerk onderzoek laten doen om bestaande scholen te verduurzamen.
    - Hoe: Onderzoek per school om het laaghangend fruit aan te pakken (isolatiefolie, ketels beter inregelen, led verlichting, zonnepanelen etc.).
    - Welke: op basis van de totale scholenlijst binnen de gemeente nagaan welke scholen een langere economische levensduur hebben dan 2030.

- Op basis van de resultaten va het onderzoek in het OOGO een kostenverdeling en fasering bespreken.
- Na overeenkomst de fasering koppelen aan de meerjarenplanning.

- <u>Schoolbesturen</u>
  Schoolbesturen mogen investeren in het verduurzamen van het schoolgebouw (verkapitaliseren[3])

Het uitgangspunt moet zijn een school die klaar is voor de toekomst en daarvoor is het van belang nu te kijken naar het totale plaatje van leerprestaties, gezondheid, kosten[4] en exploitatie.

6. Kwaliteit Omgeving

6.1. *Leefbaarheid*

Een school is een belangrijke voorziening voor een gemeenschap. Landelijk zijn er normen voor het bestaansrecht van een school. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft de instandhoudingsnorm / opheffingsnorm bepaald op 69 leerlingen voor de gemeente Schagen. Wanneer een school onder de gemeentelijke opheffingsnorm komt en een aanvraag doet voor nieuwbouw / levensduur verlengende (20 jaar) renovatie, dat het schoolbestuur in overleg treedt met de gemeente. Tijdens dit gesprek staan de volgende parameters centraal: omgeving, kwaliteit, prognose en financiën. D.m.v. deze bespreekpunten wordt er een plan opgesteld wat vervolgens terugkomt bij de beoordeling van de aanvragen / in het IHP.

Middels onderstaande beslisboom kan er antwoord gegeven worden op aanvragen voor scholen onder de gemeentelijke opheffingsnorm.

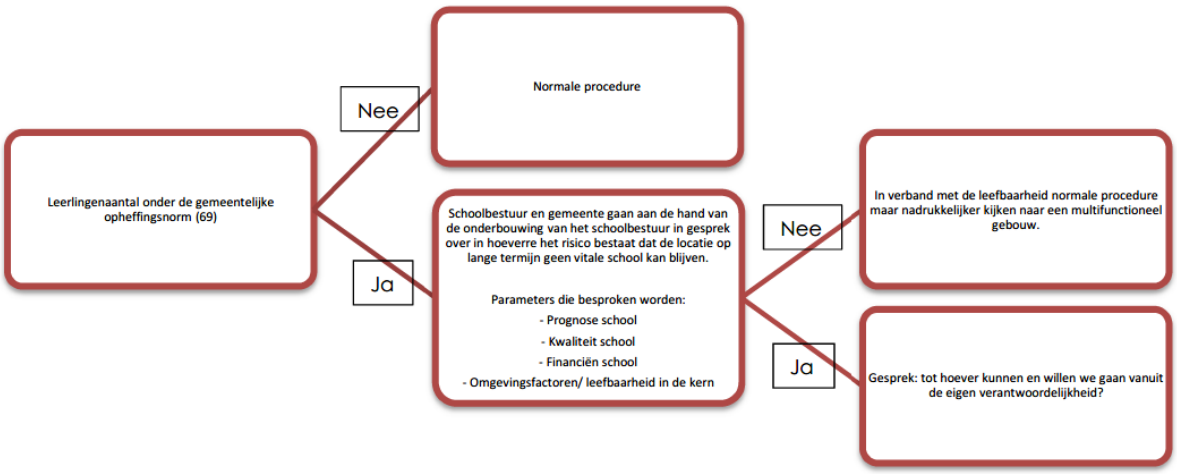

Het schoolbestuur en de gemeente vinden het wenselijk dat er een open discussie wordt gevoerd tussen schoolorganisaties, gemeente en de betreffende kern. Uitgangspunt is behoud van goed onderwijs en de leefbaarheid van het dorp.

6.2. *Schoolpleinen*

Schoolpleinen zijn in principe openbaar toegankelijk. Wanneer dit daadwerkelijk mogelijk is ontvangen de schoolbesturen een vergoeding (memo schoolpleinen).

[3] Verkapitaliseren betekent in dit geval dat de Ibesturen het exploitatievoordeel aan de voorkant kunnen gebruiken als investering.

[4] Zie voor de kosten het hoofdstuk financiën

7. Kwaliteit Proces

7.1. Leerlingenprognose

De leerlingenprognose is een belangrijk instrument bij de vaststelling van het budget voor nieuwbouw, tijdelijke huisvesting en renovatie. De gemeente laat een prognosebureau eenmaal per twee jaar in januari een prognose vaststellen. De gemeentelijke prognose is leidend tenzij een schoolbestuur komt met een prognose op basis van een nieuwe 1 oktobertelling.

Bij de keuze van een prognose voor vaststelling van het budget kijken wij naar hoe nauwkeurig de laatste leerlingentellingen overeenkomen met het jaar van telling in de prognose. Op deze wijze staat bij de keuze van een prognose per huisvestingsvraagstuk vast dat de beginsituatie past op de werkelijkheid.

7.2. Tijdelijke huisvesting

Tijdelijke huisvesting vindt in principe plaats in het voedingsgebied van de huidige locatie. Hierbij maken wij zo goed mogelijk gebruik van het maatschappelijk vastgoed van de gemeente. Dit betekent dat wij noodlokalen hergebruiken en daar waar mogelijk leegstaande lokalen gebruiken voor andere (onderwijs) instellingen.

7.3. Doordecentralisatie

Doordecentralisatie kan belangrijke voordelen bieden voor zowel de schoolorganisaties als de gemeente. Het is een middel waarbij wij op zoek gaan naar de voordelen om bijvoorbeeld beheer en eigendom in één hand te brengen. Randvoorwaarde bij een doordecentralisatie is dat er een heldere, hanteerbare en duurzame formule wordt gekozen. Dit kan gezamenlijk door de schoolbesturen of een schoolbestuur apart.
De ontwikkeling van doordecentralisatie kost tijd. Daarom worden de mogelijkheden onderzocht en verkend binnen de looptijd van het IHP en blijven wij de landelijke ontwikkelingen volgen.

8. Financiën

Bij het bepalen van de bouwkosten wordt het VNG advies gevolgd. Uitgangspunt is dat de aanvraag voldoende moet zijn voor het uitvoeringsjaar. Dit moet worden aangetoond door een kostenraming van een onafhankelijke kostendeskundige. Mocht bij de aanbesteding blijken dat het budget onvoldoende is, kan er een budgetaanpassing plaatsvinden.
De procedure van aanvraag tot start van de bouw duurt vaak drie of meer jaren. Dit komt doordat een schoolbestuur de aanvraag uiterlijk vóór 1 februari voorafgaand aan het jaar waarin de beoogde bouw gaat plaatsvinden moet indienen. Als de aanvraag wordt toegekend zijn er vaak allerlei aanvullende zaken te regelen, zoals afstemming van het programma van eisen, en volgt een aanbestedingstraject. De lange duur van de procedure heeft tot gevolg dat het voor kan komen dat het oorspronkelijk geraamde bedrag verhoogd moet worden in verband met indexering en omdat in de tussentijd de marktprijzen zijn gestegen. Op het moment van toekennen is het raadzaam er rekening mee te houden dat de uiteindelijke realisatiekosten hoger uitvallen.
Om dit zoveel mogelijk te voorkomen zou er voordat de realisatieovereenkomst wordt getekend een nieuwe berekening moeten worden gemaakt op basis van de VNG norm. Vanaf de realisatieovereenkomst duurt het enige tijd voordat de opdracht is aanbesteed aan een aannemingsbedrijf. Hoewel er wordt gewerkt met een taakstellend budget, zien we dat dit soms onmogelijk is. Om dit financiële verschil te bekostigen wordt een landelijk onderzoek verwacht (aantonen wat de markt doet) van de bouwheer om het verschil te onderbouwen. Vervolgens wordt het bedrag voorgelegd aan het college en de raad. Binnen het budgetteringssystematiek van de VNG vallen momenteel budgetten voor Frisse scholen B het realiseren van Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) en gasloos bouwen. Daarnaast valt, sloop, bouwrijp maken, aansluiting op en gedeeltelijke herinrichting van de omliggende openbare ruimte onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Hiervoor wordt er 7% van het totaalbedrag extra gereserveerd.

9. Meerjarenplanning onderwijshuisvesting 2021-2034 Schagen

Het integraal huisvestingsplan 2021-2034 zal bestaan uit een meerjarenraming waarin duidelijk wordt welke school wanneer in aanmerking komt voor (ver)nieuwbouw dan wel renovatie.

Fase 1 betreft de fase waar we nu, nog vanuit het oude IHP, mee bezig zijn. Wegens de aangescherpte landelijke maatregelen omtrent ventilatie zijn de scholen: de Regenboog, de Meerkoet en 't Zwanenest naar voren gehaald.

Fase 2 zal vanaf 2024 ingaan. In het OOGO zal worden besproken in welk jaarprogramma de scholen in fase 2 kunnen worden aangevraagd en of er nog meer scholen in aanmerking komen.

Fase 1 2019 – 2023

Plaats	School	Stichting	Ingreep	Jaar programma	Uitvoering
Schagen	Wielewaal	Surplus	Nieuwbouw KC Waldervaart	2020	2022-2024
	Tender	Surplus	SBO Nieuwbouw KC Waldervaart	2020	2022-2024
	De meerpaal	Samenwerkings Scholen	SO Nieuwbouw KC Waldervaart	2020	2022-2024
	Vogelweid	Sarkon	Nieuwbouw KC Waldervaart	2020	2022-2024
	Antonius	Aloysius	SO Nieuwbouw KC Waldervaart	2020	2022-2024
Sint Maarten	De Zwerm	Surplus	Nieuwbouw	2021	2022-2023
Waarland	Sint Jan	Blosse	Nieuwbouw / renovatie	2020	In afwachting van aanvraag
Schagen	Burg. De Wilde	Viertaal	Nieuwbouw/renovatie	2023	2024/2025
Stroet	De regenboog	Kopwerk	Renovatie	2022	2022/2023
Dirkshorn	De Meerkoet	Surplus	Nieuwbouw	2022	2022/2023
Schagerbrug	't Zwanenest	Surplus	Nieuwbouw	2022	2022/2023

Fase 2 2024 - 2034

Plaats	School	Stichting	Ingreep	Jaarprogramma	Uitvoering
Petten	Springschans	Surplus	Nieuwbouw/renovatie	Nog niet bekend	Nog niet bekend